

Institutul Social Democrat „Ovidiu Șincal”

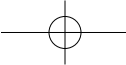
**Bucuresti, str. Atena nr. 11, sector 1, tel. 230. 24.34, 230.24.74, 231.55.22
fax: 231.55.23, www.fisd.ro, e-mail: isd@rdsnet.ro**

Buletin de analiză politică

Anul III, nr. 5 (29), 12 martie 2004

Buletin editat de Institutul Social Democrat “Ovidiu Șincal”

Reproducerea integrală sau parțială a textelor este permisă numai cu acordul ISD

SUMAR

I. Analiză politică internă

- **Teme lansate de PD în ultimele trei luni** 3
- **Theodor Stolojan: teme și direcții ale discursului** 7

I. Analiză politică internă

Teme lansate de PD în ultimele trei luni

Acțiunea politică a PD din perioada ultimelor 3 luni, a fost marcată de doi factori importanți: intrarea în anul electoral și constituirea alianței cu liberalii. În urma interacțiunii acestor doi factori se poate constata o schimbare moderată a strategiei individuale a PD. Materialul de față abordează principalele linii de acțiune politică ale PD în perioada ultimelor trei luni. Constituirea alianței D.A. a influențat mesajele transmise de PD, forțând o adaptare la coabitarea cu un partid liberal, însă în contextul acestui tandem, PNL a reușit să-și creeze un avantaj major prin menținerea inițiativei în planul comunicării. Colaborarea cu PNL a influențat discursul, temele de sociale estompându-se, accentuându-se temele comune, cum ar fi cea a reformei, sau cele asupra cărora nu există diferențe mari (corupție, integrarea europeană).

Menținând linia din ultimul an, PD a acționat doar prin principalii vectori de imagine și comunicare, Traian Băsescu și Emil Boc, purtătorii secunzi de imagine fiind aproape absenți în mass - media. Ca urmare, liniile de comunicare au fost fundamental determinate de profilul comunicațional al celor doi vectori de imagine. Dominat net, la capitolul instituționalizării și al personalităților de partenerul de alianță, PD a încercat să-și mențină individualitatea în cadrul Alianței D.A. prin inițierea majorității atacurilor dure la adresa PSD și a Guvernului, relevante fiind reacțiile în cazul scandalului adopțiilor internaționale sau al PNA.

Raportului dintre inițiativa politică și reactivitatea la temele lansate de alte forțe politice

sau non-politice, ne arată că definitiv pentru perioada analizată este raportarea la acțiunile Guvernului. La un nivel general, PD a încercat să impună un discurs sectorial, însă nu a rezistat tentației de a reacționa foarte dur la adresa acțiunilor PSD și ale Guvernului.

Menținând un discurs preponderent negativ, PD se adresează în principal electoratului nemulțumit de actuala guvernare, pentru care corupția reprezintă o problemă importantă. Din punctul de vedere al temelor propuse, electoratul țintă al PD este în mare parte similar cu al PNL. Principalele date de identificare al acestui electorat sunt: tineri sau persoane de vârstă medie, cu studii liceale sau mai avansate, cu un venit mediu sau mare. În cazul populației rurale, PD se adresează în special electoratului din comunele dezvoltate și micilor fermieri.

1. Politica externă

Dominată de **subiectul integrării europene**, problematica politicii externe nu a fost abordată decât în mod reactiv de către Alianța D.A. și în special de PD. Fără a propune teme de discuție sau soluții noi, direcția principală de acțiune a constat în legitimarea și argumentarea criticilor la adresa Guvernului, avându-le ca suport pe cele venite din exterior, în special din parte UE și SUA. În contextul scandalului legat de amendamentul privind suspendarea negocierile de aderare ale României, Alianța PNL-PD a cerut „demisia de onoare” a Guvernului, întrucât ar fi devenit principalul obstacol în calea aderării la UE. Argumentul principal se

Buletin de analiză politică

bazează pe aprecierea că România se afla în pragul suspendării negocierilor de aderare la UE din cauza corupției și a practicilor nedemocratice. Se poate aprecia că rapoartele sau aprecierile externe critice vor deveni o referință comună pentru atacurile la adresa PSD în campania electorală.

2. Politică internă

În cadrul uneia din temele importante ale dezbaterii politice din ultimele luni, **schimbarea sistemului de vot**, PD, alături de PNL a susținut, în special prin vocea lui Emil Boc necesitatea impunerii votului uninominal în două tururi de scrutin la ambele camere ale Parlamentului, fără a reuși crearea unui curent de opinie puternic în sprijinul acestei direcții. **Schimbarea strategiei electorale a PD** a devenit evidentă, odată cu desemnarea, primilor doi oameni din PD, Băsescu și Boc, drept candidați pentru alegerile locale. PD arată prin aceste mutări faptul că este conștient că nu are o ofertă la nivel național, cu atât mai puțin pentru postul de prim-ministru. De altfel, Traian Băsescu recunoaște în mod tacit lipsa unei oferte electorale consistente și a unui grup de personalități cu experiență politică, afirmând necesitatea ca PD „să-și coboare cei mai importanți politicieni la contactul cu cetățenii”. Prin implicarea majorității liderilor în alegerile locale, cel mai probabil se urmărește creșterea experienței în competiția electorală, deținerea unor poziții sigure în cadrul administrației, din care să influențeze competiția din alegerile generale.

În conturarea **priorităților privind ultimele sesiuni parlamentare** ale aceste legislaturi, scopul declarat al democraților este de a cenzura activitatea partidului de guvernământ prin moțiuni simple, comisii de anchetă, interpelări și moțiuni de cenzură. Propunerile constructive sunt legate de lărgirea

cadrelor de transparență al Camerei Deputaților (prin introducerea votului electronic, a orei ministeriale, introducerea cvorumului de ședință), oferirea de soluții pentru stăvilirea corupției, pentru problemele pensionarilor, pentru sănătate și educație, pentru micul fermier, pentru crearea de locuri de muncă, pentru redresarea economică prin reducerea substanțială a fiscalității. Emil Boc afirmă că parlamentarii PD vor încerca în 2004 să convingă electoratul că democrații împreună cu PNL constituie o alianță care trebuie votată, întrucât propune un program „mai viabil decât al PSD”. Ultimele evoluții arată că vulnerabilitatea Alianței D.A., în general, și a PD, în special, se leagă de tendința de concentrare a acțiunii exclusiv spre criticarea activității actualului Guvern. Cu toate că au existat o serie de tatonări, în sensul colaborării cu PRM în Parlament, Alianța D.A. a renunțat, arătând că nu este dispusă să riște asocierea cu un partid extremist.

Una din temele proprii PD este **întinerirea clasei politice**. Abordată frecvent în ultimii ani și menționată ca având prioritate în programul politic al PD, această temă a fost reluată de curând în mai multe declarații și în special în cadrul unui interviu acordat de Traian Băsescu. Dacă în cazul alegerilor din 2000 a fost folosită ideea „echipa lui Băsescu”, servind drept exemplu personal, Traian Băsescu se declară dispus de a se retrage din vârful PD în 2005. Scopul principal al întineririi ar fi „măturarea gărzii vechi” și înlocuirea cu oameni selectați pe criteriul competenței și al aptitudinilor politice. Declarativ, PD urmărește atragerea în partid și promovarea în funcții de coordonare importante a unor politicieni profesioniști și tineri, care să se alăture celor care au confirmat deja în politică. Declarația de la Brașov a PD din 31 ianuarie a.c. acuză în mod direct PSD că vrea să-și păstreze privilegiile prin blocarea „înnoirii

societății”, situație care ar fi dus la marginalizarea României pe plan european din cauza imobilismului politic, a corupției și a neprofesionalismului. Vulnerabilitatea principală a PD pe tema întineririi clasei politice se leagă de asemănarea cu tema celor *15 000 de specialiști* propusă de CDR în 1996. De asemenea există un grad de incoerență a temei, în contextul tandemului cu PNL și a candidatul la Președinție al Alianței D.A., Theodor Stolojan, candidat care nu reprezintă sub nici un aspect un val de întinerire.

În **domeniul economic**, la nivelul propunerilor politice nu putem identifica teme consistente lansate de PD în perioada ultimelor luni. În general PD a inițiat critici alături de celelalte partide de opoziție și alte organizații față de contractul cu Bechtel sau privatizarea SNTR. Alianța D.A. a propus constituirea unei comisii parlamentare de anchetă în cazul Societății Naționale a Tuturului Românesc.

Problema dezvoltării **turismul** este una din temele importante abordate de PD în mod tradițional. Cu toate că reprezintă un punct important în programul comun al alianței PD-PNL, problema nu a fost abordată sistematic în ultima perioadă. În program sunt menționate o serie de direcții de dezvoltare ale turismului românesc, având ca scop îmbunătățirea calității și ofertei serviciilor din acest sector.

Cu toate că în ultimele luni nu a fost abordată în mod foarte des, problema **agriculturii** va deveni una din temele importante pentru PD în apropierea campaniei electorale. Programul PD pentru dezvoltarea agriculturii face referiri la: clarificarea proprietății funciare, asigurarea funcționării pieței funciare, susținerea fermei agricole familiale și dezvoltarea piețelor regionale. Punctul slab al programului PD pe tema agriculturii se leagă de faptul că, cea mai mare parte a propunerilor PD sunt cuprinse și în negocierile

privind aderarea la UE. De asemenea PD nu poate aduce ca argument în dezbatere, reformele din perioada 1996-2000, întrucât aceasta a fost dominată de o serie de involuții. Dificultatea reformării agriculturii este foarte mare, dat fiind că România se confruntă cu rămânere în urmă istorică, mare parte din propunerile PD fiind foarte generale fără a fi oferite și soluții viabile de rezolvare a problemelor.

În domeniul **social** singura poziție importantă din ultimele luni a fost reacția față de **scandalul adopțiilor internaționale**. În acest context, Traian Băsescu a lansat una din cele mai grave acuze la adresa lui Adrian Năstase, caracterizându-l drept „șeful celei mai mari rețele de trafic de copii din România”. Vulnerabilitățile PD în problema adopțiilor internaționale provin din faptul că perioada 1996-2000 numărul adopțiilor internaționale a fost mai mare decât după 2001. În condițiile în care scandalul iscat de această problemă s-a stins destul de repede, iar adoptarea noilor măsuri legislative, care au ca scop evitarea altor abuzuri pe viitor a fost rapidă, PD nu va putea exploata pe termen mediu această temă.

În domeniul **Justiției**, PD a lansat unele dintre cele mai dure atacuri la adresa PSD și a Guvernului, cel mai relevant caz fiind acela lansat de Traian Băsescu la adresa PSD în privința rațiunilor constituirii PNA. Procurorul general al PNA, Ioan Amarie, este atacat de Băsescu în contextul dosarului “Flota”, considerând că acesta este „șantajabil”. În contextul discuției cu privire la **numirea judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție**, PD acuză guvernul că „numirea discreționară a conducătorilor instanțelor, prin sistemul delegării pe termen limitat, este contrară practicii democratice și urmărește impunerea unui control politic asupra instanțelor de judecată”.

În contextul **criticilor din Raportul de**

Buletin de analiză politică

țară al Parlamentului European, cu privire la libertatea mass – media, în februarie, PD propunea un proiect de lege pentru independența presei. Odată cu lansarea propunerii au fost reluate acuzele de subordonare a mass - media și a institutelor de sondare a opiniei publice de către PSD.

Prevederile legii fac referire la constituirea unor fonduri prin care să se acorde ajutoare nerambursabile canalelor mass - media aflate în dificultate. Vulnerabilitatea esențială a proiectului PD provine din faptul că măsurile propuse, în special acordarea de împrumuturi nerambursabile, nu ar face decât să sporească intervenționismul în domeniul mass – media, fără a rezolva problemele principale legate de acest domeniu.

Concluzii

➤ PD nu a reușit să mai aducă în dezbaterea publică aproape nici una din teme importante cu care se adresează în mod direct electoratului său. În activitatea Parlamentară, PSD ar trebui să continue urmărirea actualei linii, prezentând proiecte alternative pentru orice propunere a PD;

➤ PSD ar trebui să accepte Alianța D.A. ca singurul adversar pe axa electorală, însă ar trebui să încerce impunerea ideii că aceasta este de tipul stânga-dreapta și nu de tipul partide democratice și reformatoare contra un partid nedemocratic și conservator (PSD), încercând să obțină astfel o delegitimare ideo-

logică a PD;

➤ PSD ar trebui să aducă în discuție capacitate PD de a acoperi posturile din conducerea centrală în cazul câștigării alegerilor, deoarece prin actuala strategie electorală și anume folosire pușinelor personalități în alegerile locale, PD își va epuiza oferta de personalități pentru alegerile generale. În special situația liderului PD, Traian Băsescu, este foarte importantă, întrucât se poate repeta situația din cazul lui Victor Ciorbea.

➤ PD nu are capacitatea de a propune tematici constructive în domeniul integrării europene. Vulnerabilitățile PD pe tema integrării europene se leagă de ignorarea faptului că pașii fundamentali în direcția integrării în UE au fost făcuți de guvernarea PSD.

➤ PSD ar trebui să critice PD, impunând o caracterizare de „partid oligarhic”, cu doar două personalități, fără o ofertă electorală puternică, deviat puternic spre dreapta de la valorile social-democrate;

➤ Pe tema turismului, PSD trebuie să prezinte reformele efectuate prin: privatizarea aproape integrală a infrastructurii hoteliere, implementarea unor programe de dezvoltare în agro-turism, inițierea unor programe de colaborare între instituțiile abilitate și operatorii turistici, accentuând faptul că PSD a demonstrat că poate propune o serie de politici coerente.

➤ **PSD ar putea contracara tema întineririi clasei politice printr-o serie de măsuri de mediatizare a tinerilor din PSD.**

Theodor Stolojan: teme și direcții ale discursului

Scopul acestui material este să identifice principalele alinamente tematice ale lui Theodor Stolojan, să estimeze evoluțiile care se vor produce în contextul campaniilor electorale din 2004 și să propună conduite de acțiune pentru PSD.

I. Stolojan ca actor comunicațional

a. Relația cu PNL

Un prim element al definirii lui Stolojan ca actor comunicațional este relația sa cu PNL. Din punct de vedere comunicațional, Stolojan domină net PNL, dar nu într-o manieră similară relației lui Băsescu sau Vadim Tudor cu propriile partide, ci într-o manieră care, văzută de afară, lasă impresia funcționării eficiente a mecanismelor de comunicare din partid și dinspre partid înspre electorat. Modul în care Stolojan a realizat acest lucru este unul relativ simplu: nu și-a adjudecat total comunicarea partidului, a lăsat spațiu pentru vectori secundari viabili (purtătorul de cuvânt și alți câțiva membri marcanți ai PNL), care au pus în practică o sectorializare a discursului. În acest timp, Stolojan a acționat ca sintetizator al poziției partidului asupra problemelor majore.

Astfel, el asigură permanent elementul de legătură între sectoarele discursului liberal, fiind astfel identificat cu unica voce care reprezintă în totalitate acest partid în fața partenerilor politici sau electoratului. O altă consecință a poziției pe care o are Stolojan este că el poate aborda selectiv teme care îi asigură maximă vizibilitate.

b. Relația cu ceilalți actori politici.

Față de ceilalți politicieni, Stolojan se identifică prin diferență, subliniată (Vadim Tudor și Adrian Năstase) sau implicită (Băsescu). Modul în care Stolojan diferențiază între acești oameni politici este „testul seriozității”. Stolojan îl vede astfel pe Vadim Tudor, conform acestei scheme de interpretare, ca nese-rios, tratându-l ca pe o cantitate neglijabilă și irelevantă pentru „politica serioasă”. Același tratament este rezervat implicit lui Băsescu, de care Stolojan se separă printr-o departajare funcțională a discursurilor în cadrul ADA: lui Băsescu i se alocă modul de a face politică specific, spectaculos, reactiv, percutant, dar inefficient – vezi incapacitatea politică a lui Băsescu – în timp ce Stolojan este elementul „cerebral”, contraponderea lui Băsescu și, așa cum se recunoaște în ceea ce spune AD.A, complementaritatea la discursul lui Băsescu.

Scopul interpretării scenei politice prin intermediul „schemei seriozității” este de fapt identificarea lui Adrian Năstase ca principal adversar. Deși este un politician „serios”, deci de o altă categorie decât Băsescu și Vadim (în schema de interpretare a lui Stolojan), Năstase este perceput ca *celălalt* relevant prin prisma unor opoziții fundamentale și funcționale: minciună, cenzură, propagandă, incorectitudine, aroganță, nepăsare – Năstase/adevăr, libertate de exprimare, transparentă, dreptate, deschidere, implicare – Stolojan. Prin extensie, aceste perechi de caracteristici pe care Stolojan le alocă preferențial sunt transferate asupra partidelor care îi susțin pe cei doi – PNL (AD.A) și PSD.

Buletin de analiză politică

Deci, dacă Băsescu și Vadim sunt tratați ca oameni politici care, în ultimă instanță, nu contează pe scena politică, Adrian Năstase este perceput ca un actor relevant, însă disfuncțional, care aduce prejudicii societății românești; Stolojan reclamă pentru sine atât seriozitate – sunt un politician serios – cât și funcționalitate – știu și pot să fac lucruri folositoare societății.

c. Relația cu electoratul

Theodor Stolojan a intrat complet în viața politică în 2002, odată cu alegerea sa ca președinte al PNL. La intrarea sa în politică (2000), cât și înainte de alegerea sa la șefia PNL, el se baza pe imaginea sa de tehnocrat, combinată cu una de salvator, construită pe momentul *plecării* (slujba la Banca Mondială) și *revenirii* (candidatura sa la președinția României din anul 2000). Această imagine a jucat un rol esențial în alegerea sa la cămașă partidului ca om care, ca orice tehnocrat, știe ce trebuie făcut, este un bun manager, iar pe de altă parte poate salva, cel puțin pentru moment, partidul de la dezintegrare. Ulterior, odată consolidată poziția de președinte al PNL, Stolojan a trecut printr-o transformare, cea de la imaginea de tehnocrat/salvator, care presupune două tipuri de limitări (plasarea în afara sistemului sau limitarea la competențe strict tehnice) la cea de om politic, al cărui profil este relativ greu de definit, dar care, fără a-și nega antecedentele imagologice, se bazează pe ele pentru articularea unor alte dimensiuni care pot să îi fie utile în confruntarea electorală. Cu alte cuvinte, Stolojan a trecut din etapa de stabilire a autorității/legitimării interne pentru partid, la cea a stabilirii autorității externe, pentru electorat.

Totuși, deși direcția majoră a evoluției sale este tranziția de la tehnocrat la politician, el păstrează și reactivează selectiv elemente comunicaționale care fac parte din ambele imagini. De latura tehnocratică ține practica

de a crea permanent impresia că știe cum funcționează lucrurile – este manager, deci are o cunoaștere intimă a sistemului. Această linie de conduită se manifestă atunci când critică – fiecare critică este însoțită de o rețetă (fie și schematică) de rezolvare a problemei – Stolojan nu recurge doar la o critică distructivă, de tip Băsescu sau la una anticonstructivă/antisistem, de tip Vadim Tudor. Tot de imaginea de tehnocrat se leagă succesul său în reformarea PNL. Stolojan se prezintă astfel ca un manager de succes, având ca obiectiv îndeplinit aducerea PNL la 20% din opțiunile votanților. Mesajul transmis este „am reformat un partid, pot se reformez și țara”. Cu alte cuvinte, prin apelul la imaginea tehnocratului, Stolojan își stabilește bazele competenței sale practice, pe care cere încredere electoratului pe baza acreditării *neutralității tehnice* a procesului politic pe care îl vizează și nu atât pe baza unei viziuni partizane.

Discursul tehnocratic, al competenței se combină cu cel al bunului simț, al neutralității (este normal ca ..., bunul simț ne dictează că ...) și cu cel al moralității. Acestea sunt bazele pe care Stolojan solicită schimbarea, coloana vertebrală a campaniei electorale a oricărui partid de opoziție. Prin faptul că definește limitele schimbării, propunând consecvent soluții, Stolojan se individualizează ca specie unică în peisajul politic românesc, o combinație între justițiarul intra-sistem și tehnicianul competent. El încearcă astfel să concilieze două laturi ale discursului – necesitatea de schimbare – esențială pentru orice partid de opoziție – și necesitatea de a nu nega total sistemul, ceea ce l-ar trimite în zona Vadim Tudor – Băsescu – Roberts.

II. Tematică și modalități de articulare a discursului

a. Depolitizarea mesajului

Baza care pentru Stolojan asigură coerența

dintre imaginea de tehnocrat și cea de om politic este recurgerea frecventă în discurs la temele clasice liberale – libertatea, privatizarea, piața liberă, reducerea fiscalității, întărirea clasei de mijloc etc., care au ajuns să fie un ingredient indispensabil al discursului lui Stolojan, adoptat în principal *după* accesarea la președinția PNL. Stolojan leagă temele liberale într-o manieră foarte coerentă de mecanismul tehnocratic (problemă-soluție), pe de o parte și de perechile dihotomice dreptate-incorectitudine, deschidere-aroganță, transparență-propagandă, deci de discursul moral. Stolojan recurge la o dublă naturalizare și depolitizare a mesajului său politic constând din teme clasice liberale prin „legarea” acestora de discursul neutralității – „așa trebuie făcut, este o realitate deasupra oricărei controverse politice” – și de discursul bunului-simț – „este imoral să minți, să tolerezi hoția, nedreptatea, lucruri pe care Adrian Năstase și PSD le fac”. În acest sens, este semnificativ că la lansarea candidaturii pentru președinția României, Stolojan spunea: „În calitate de candidat la președinția României din partea Alianței Dreptate și Adevăr PNL-PD, consider că situația pensionarilor este o problemă reală, de moralitate și dreptate, și nu una de social-democrație sau liberalism”.

De depolitizarea în sens tehnocratic se leagă tema „PSD nu știe și nu vrea să facă lucruri bune”, iar de depolitizarea în sensul discursului moralității se leagă mai multe teme, printre care tema lipsei libertății presei, cenzurii, lipsei statului de drept și o temă majoră, probabil, în cursul campaniilor electorale din 2004, corupția. Tot depolitizarea morală a discursului său este ceea ce îi permite lui Stolojan să adopte în fața electoratului poziția de

avocat al societății civile, o poziție care are tradiție în patrimoniul tematic al dreptei românești. Stolojan încearcă astfel să construiască o opoziție PSD/Năstase-societate în beneficiul propriu.

b. Reactivitate

Din punct de vedere al tematicii, Stolojan este un actor foarte aproape de realitate, ceea ce-l face să abordeze în special teme conjuncturale. În această ipostază, Stolojan se debarasează de componenta tehnocratică a discursului, manifestând un comportament strategic clasic: speculează incoerențele, greșelile și gafele comise de guvern sau deciziile, comentariile și luările de poziție ale șefului guvernului, folosindu-le pentru a-și face cunoscută propria poziție și marcă electorală asupra problemelor în cauză.

Discursul conjunctural al lui Stolojan este orientat în două sensuri: pe de o parte, reactivitatea are ca principal scop identificarea lui Adrian Năstase ca adversar principal și, totodată, prezentarea soluției pentru problema în cauză, ceea ce dorește să sugereze eficiență, nu doar comportament critic. Pe de altă parte, este locul în care repune în circulație, cu o mare putere de percutare, discursul principiilor morale, insistând în principal asupra perechilor de termeni dreptate-nedreptate și minciună-adevăr, care sunt, de altfel, termenii centrali în jurul cărora se pare că se va construi întreaga campanie electorală a AD.A¹.

Din poziția adoptată, Stolojan poate să îi impute lui Adrian Năstase direct orice act al guvernării, chiar dacă incoerențele și greșelile apărute în procesul de guvernare nu sunt imputabile direct premierului. Așa cum observăm mai sus, Stolojan se raportează la Adrian Năstase de pe o poziție morală și

1) Nu doar Stolojan utilizează aceste polarizări în tratarea temelor conjuncturale, ci și vectorii secundari ai PNL – Mona Muscă, Nicolăescu, Popescu-Tăriceanu.

Buletin de analiză politică

apolitică, adoptată special pentru a fixa în conștiința electoratului că de deficiențele guvernării este responsabil material și moral Năstase; responsabilizarea PSD cade în sarcina vectorilor secundari. Un exemplu de reacție în acest sens este comportamentul comunicațional al PNL la raportul Nicholson, în principal problemele privind libertatea presei, corupția și nerespectarea angajamentelor internaționale cu privire la adopțiile internaționale. Stolojan a fost deosebit de activ în perioada de discuție a raportului Nicholson, existând un moment când, între PNL și președintele său, a existat o departajare a sarcinilor comunicaționale: Stolojan a exercitat pentru scurt timp un monopol discursiv, atacându-l direct pe Năstase, iar restul PNL a atacat PSD sau persoane din administrația guvernamentală.

Obiectivul principal al comportamentului reactiv este atragerea lui Adrian Năstase într-un dialog bilateral.

c. Teme speculate

În afară de reacțiile conjuncturale, Stolojan utilizează teme prin care încearcă să exploatze imaginea reziduală de om politic de stânga sau preia de-a dreptul teme de la PSD. Temele de stânga sunt cele de tipul problemei pensionarilor, reactivată recent în jurul chestiunii recalculării pensiilor, cele privind situația din agricultură și „securitatea alimentară” a poporului român. Astfel Stolojan vizează demontarea monopolului social al PSD, tinzând să transmită electoratului tradițional al acestui partid un mesaj de stânga. Pentru a și-l face mai percutant, Stolojan își articulează mesajul pe argumentul realității – „guvernarea de până acum este dezavantajoasă pentru voi, eu/noi putem să o facem să fie în favoarea voastră”. Astfel, Stolojan vizează spargerea barierei dintre PNL/dreapta, culoar cu care se identifică PNL pentru a

atrage voturi ca partid și așteptările sociale de stânga pe care le solicită pensionarii, un segment decisiv pentru succesul la vot al oricărei forțe politice. În acest sens, se poate spune că Stolojan adoptă elemente de discurs populist – speculează probleme și nerealizări punctuale, opunându-și punctul de vedere politicii guvernamentale în orice problemă care ar putea duce voturi din partea oricărui alegător. Această temă preluată este tratată apolitic, Stolojan intenționând din nou să-și prezinte poziția ca singura „naturală” și dincolo de disputele politice.

d. Teme predilecte și evoluții ulterioare

Temele pe care le abordează Stolojan provin din zone diverse și sunt eterogene, dar sunt unificate la nivelul persoanei lui Theodor Stolojan. Se poate constata că o serie de teme (cele sociale) nu au o coerență suficientă cu celelalte teme, deci nu sunt legate direct nici de discursul moral, nici de cel al competenței, singura legătură între ele și celelalte teme fiind faptul că sunt enunțate de aceeași persoană (vezi diagramă în anexă).

În ultima perioadă, Stolojan începe să mișteze pe discursul competenței, în opoziție cu guvernul incompetent, care periclitează integrarea în UE. De asemenea, proeminență vor avea diverse teme din discursul moral și politic al lui Stolojan, în special cele privind libertățile personale și statul de drept. Probabil că tema cea mai abordată de către Stolojan va fi cea a integrării europene, care va trece în fața temei corupției, datorită faptului că tema corupției are un potențial scăzut de percutare (toate partidele au adoptat-o ca temă). Tema corupției poate fi reactivată însă la orice suspiciune de implicare a guvernului sau PSD în scandaluri care se pot transforma în teme conjuncturale. În plus, tema corupției este legată în discursul lui Stolojan de cea a integrării europene mai mult decât de alte teme (vezi

lista temelor lui Stolojan în anexă).

Concluzii

Stolojan îl identifică pe Adrian Năstase ca principal adversar politic. Adoptă o dublă poziție - morală și de competență – de pe care se diferențiază față de premier, încercând să acrediteze ideea că Adrian Năstase este imoral și incompetent. Recurgând la responsabilizarea lui Năstase pentru diversele deficiențe în guvernare, Stolojan încearcă să concentreze antipatia electoratului spre premier, în timp ce sieși își asigură o poziție de avocat al societății în raport cu Năstase. Ca obiective strategice, Stolojan încearcă să îl atragă pe Adrian Năstase într-un dialog bilateral, fără participarea altor politicieni.

Deși critică PSD-ul și pe Năstase și chiar încearcă, folosind imaginea de tehnocrat, să creeze impresia că este mai eficient decât guvernul actual sau șeful lui, Stolojan disimulează faptul că PNL nu are o viziune proprie coerentă mai ales în ceea ce privește temele din afara patrimoniului tematic clasic al dreptei (teme sociale). În această arie tematică și de construire a imaginii, Stolojan se află în defensivă.

Recomandări

- Trebuie eliminate potențialele subiecte

care pot fi preluate de Stolojan și transformate în poziții de superioritate morală – chestiuni care pot fi integrate într-una din temele „integrare europeană”, Justiție-administrație, libertatea presei. Un potențial periclitant au în special temele „politice” sau morale, teme care în mod normal nu ar trebui să figureze ca arme electorale pe agenda nici unui partid sau șef politic, în condițiile în care România este un stat candidat la UE.

- Pentru a contracara discursul speculator al lui Stolojan și amalgamarea Adrian Năstase - Guvern și Adrian Năstase - PSD, trebuie să se procedeze la o sectorializare clară a discursului guvernamental și PSD și la responsabilizarea miniștrilor/parlamentarilor/membrilor PSD – de la nivel central, dar și local – pentru declarații.

- Adrian Năstase nu trebuie să intre în polemică direct cu Stolojan, ci eventual cu AD.A., pentru a evita să fie angrenat într-un discurs polar, care îi crește creditul implicit lui Stolojan.

- **PSD trebuie să se instituie ca proprietar discursiv „de drept” al subiectelor sociale. Această ofensivă ar trebui să fie axată pe expunerea inexistenței vreunui program social al PNL sau al lui Stolojan.**

- **Este necesar ca separarea Stolojan + societate civilă versus Năstase/PSD practicată de Theodor Stolojan să fie denunțată ca instrument electoral.**

Anexă

Lista temelor abordate de Theodor Stolojan

1. Tema integrării – În preluarea acestei teme, Stolojan utilizează semnale primite de pe plan extern – de exemplu, recentul raport Nicholson

Subteme:

- Actualul guvern nu a realizat suficient pentru integrarea în UE
- Actualul guvern nu poate integra România în UE
- Tema integrării demne în UE, o temă preluată din campania electorală a PDSR din 2000

Buletin de analiză politică

2. Tema corupției

Subteme:

- a. Corupția împiedică integrarea României în UE
- b. Năstase tolerează corupția, noi/eu nu o tolerăm, rezultă că
- c. Năstase subminează integrarea în UE

3. Teme sociale

- a. Pensionarii au dreptul la pensii echivalente
- b. PSD ignoră problemele sociale, PNL le dă atenție
- c. Oamenii au dreptul la un sistem de sănătate decent
- d. Guvernul nu poate/nu știe să îl construiască

4. Teme conjuncturale

- a. Tema adopțiilor internaționale – guvernul
- b. Tema libertății presei – PSD și Adrian Năstase guvernează dictatorial

